

Is er een woord voor het geluid van schaatsen op natuurijs? En zou er een treffende term te bedenken zijn voor het half afgescheiden restaurantzitzje dat de Engelsen 'booth' noemen? Denk mee en vul de gaten in de taal.

Familierelaties [3 - slot]

Stiefouders

W e zijn aangekomen bij de laatste aflevering van deze minireeks over familierelaties binnen de rubriek 'Gaten in de taal'. De afgelopen maanden hebben de lezers van *Onze Taal* de meest uiteenlopende familierelaties van benamingen voorzien. In het juninummer ging het om het netwerk van familierelaties waarin je terecht komt bij je geboorte of die van anderen (Hoe noem je de verzameling van broers en zussen? Hoe maak je onderscheid tussen de verschillende soorten neven en nichten?) en in het septembernummer stonden de vragen centraal die kunnen rijzen bij een nieuwe liefdesrelatie (Kunnen alleen gehuwden 'schoonouders' hebben? Hoe voorkom je de verwarring die kan ontstaan bij de woorden *zwager* en *schoonzus*?).

Al die 'familiegaten' zijn door de lezers gevuld. In de groep (half)broers en -zussen met de woorden *oudergenoot*, *vadergenoot* en *moedergenoot*, en het onderscheid tussen allerlei soorten neven en nichten kan nu gemaakt worden met de woorden *oomzegger/oomzegster* en *tantezegger/tantezegster*. Het termenarsenaal voor het aanduiden van schoonfamilie werd verruimd met *zusters-/broersman*, *zusters-/broersvrouw*, *mansbroer/-zus(ter)* en *vrouwsbroer/-zuster*.

Maar één belangrijke categorie is nog niet aan bod geweest: de familie die je erbij krijgt als niet jijzelf, maar je óúders een nieuwe liefde tegen het lijf lopen.

■ GRIEZELS

Ooit was er voor de nieuwe partners van je ouders een neutraal woord: *stiefouder*. Maar vanaf het moment dat de eerste sprookjes aan ons worden voorgelezen, leren we: stiefouders zijn griezels die hun stiefkinderen proberen te vergiften (als in *Sneeuwwitje*), of anders wel vernederen (in *Assepoester*). Als je vader of moeder een nieuwe partner krijgt, is daar meestal wel mee te leven, maar voor een 'stiefouder' is het oppassen geblazen.

Volgens sommige inzenders heeft het geen zin om een variant van *stiefouder* te bedenken. Voor je het weet, heeft ook die nieuwe term een negatieve bijklank. Die kans is inderdaad groot, maar laten

we het van de positieve kant bekijken: als een dergelijke woordontwaarding al zou plaatsvinden, dan zou het betekenen dat de term in ieder geval een tijdje heeft gefunctioneerd, en dat is al heel wat. Dus daar gaan we.

Allereerst de ontroerendste benaming. Dat was zonder twijfel *liefmoeder*, een titel die Talitha Spaink zelf ooit mocht ontvangen van de dochter van haar vriend. Maar laten we eerlijk zijn: hoewel niet alle stiefouders zo kwaadaardig zijn als die van Assepoester, zijn ze vast ook niet allemaal zo lief als mevrouw Spaink. En evenzo klinken *bonusouders* en *cadeauouders* ons wat al te rooskleurig in de oren. Fijn voor degenen die hun 'gat in de taal' met die termen kunnen opvullen, maar laten we toch maar op zoek gaan naar een term die voor álle stiefouders te gebruiken is – een neutrale term, dus.

Neem nu het voorstel van Daniëlle van Zandt, in wier familie een systeem gebruikt wordt waarbij de familierelaties in kwestie voorafgegaan worden door de *st* van *stief*: *stoeder*, *stamma*, *stochter*. Mooi bedacht, maar zelfs oma moet eraan geloven – en dat levert een wel heel ongebruikelijk beeld op. Hoewel de oma om wie het gaat dat geen probleem vindt, lijkt ons deze manier van naamgeving alleen al om die reden niet erg bruikbaar.

Blijven over als serieuze alternatieven: *plusouders* en *bijouders*. Beide hebben lichte nadelen, zoals associaties met 'een maatje meer' en 'op leeftijd' (bij *plus*), en met bijzettafeltjes en andere bijzaken (in het geval van *bij*, dus). De jury is verdeeld, dus uiteindelijk laten we het aantal inzenders de doorslag geven. En dan is het duidelijk: 3-1, in het voordeel van:

bijmoeder 'nieuwe vrouw van iemands vader (of moeder)'

bijvader 'nieuwe man van iemands moeder (of vader)'

Het systeem is natuurlijk uit te breiden met kinderen, kleinkinderen, enzovoort. De boekenbon? Die is voor Daniëlle van Zandt, die naast het *st*-systeem ook de *bij*-namen opperde (en een beetje voor haar stoma, natuurlijk).

Foto: Onze Taal

Oproep: schillen in de pan

Iedereen maakt het weleens mee: je bent aardappels aan het schillen, en opeens kom je erachter dat je pasgeschilde aardappel tussen de schillen ligt, en de schillen in de pan met blote aardappels. Maar hoe noem je dit zo bekende verschijnsel? De psychologie kent termen als *lapsus* ('vergissing, uitglijder') en *parapraxis* ('kleine fout of vergissing in een doelbewuste handeling'), maar die worden in verband gebracht met onbewuste wensen en conflicten – met als bekendste voorbeeld de freudiaanse verspreking. In het geval van de aardappels lijken die wensen en conflicten afwezig, en zal er toch eerder sprake zijn van verstrooidheid. Daarom: wat is een duidelijke term die je kunt gebruiken als de aardappels weer tussen de schillen liggen? Het kan natuurlijk een zelfstandig naamwoord zijn ('Ik had weer even een ...'), maar ook een werkwoord ('Ik was weer aan het ...'). Laat ons uw suggestie weten in een e-mail naar gaten@onzetaal.nl, of per kaart of brief naar het redactieadres (Raamweg 1a, 2596 HL Den Haag). Voor de meest geschikte oplossing hebben we een boekenbon van € 25,- beschikbaar. ■